

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ – ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ

A.1.α.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1.	α.
2.	β.
3.	β.

A.1.β.

- παρ' ἧν : ὁδόν
- ὑπὲρ ὧν : παραφράγματα

B.1.

Όταν η παρομοίωση ή η μεταφορά δεν περιορίζονται σε μια έννοια ή σε μια μικρή φράση, αλλά εκτείνονται σε μεγάλο τμήμα του κειμένου, έχουμε την **αλληγορία** (= άλλα λέω και άλλα εννοώ). Πρόκειται για μια διήγηση που εκφράζει ό,τι θα μπορούσε να εκφραστεί και με αφηρημένες έννοιες.

Το θέμα της αλληγορίας του σπηλαίου είναι η παιδεία ως στροφή της ψυχής προς το φως, δηλαδή την ιδέα του αγαθού. Συγκεκριμένα, η αλληγορία αναφέρεται στην επίδραση της παιδείας στη φύση του ανθρώπου, και στην υποχρέωση που έχουν οι φιλόσοφοι να φωτίζουν με την παιδεία τους άλλους ανθρώπους. («ἀπείκασον τοιούτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας», «Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῆσει σπηλαιώδει», «ἰδὲ τειχίον...»)

Ο πυρήνας της εικόνας του σπηλαίου ανάγεται ίσως στους Ορφικούς και τον Εμπεδοκλή. Αναλογίες, ωστόσο, υπάρχουν και με τους στίχους από τον Προμηθέα Δεσμώτη του Αισχύλου, όπου περιγράφεται η ζωή των πρωτόγονων ανθρώπων μέσα στις σπηλιές. Έχει διατυπωθεί, επίσης, η άποψη ότι στη φαντασία του φιλοσόφου είχε αγκιστρωθεί η εντύπωση που του προξένησε η σπηλιά στη Βάρη της Αττικής. Πάντως, φαίνεται ότι η παρομοίωση στο σύνολό της και στις λεπτομέρειές της είναι επινόια του Πλάτωνα.

Στο αλληγορικό κείμενο υπάρχουν κάποιοι συμβολισμοί:

1. Ο χώρος της σπηλιάς («ἐν καταγείῳ οἰκῆσει σπηλαιώδει») = η αισθητή πραγματικότητα, που δεν είναι αληθινή. Παράλληλα, πρόκειται για την κοινωνία στην οποία δεν κυβερνούν οι πεπαιδευμένοι
2. Οι δεσμώτες («ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς ἀνχένας») = όσοι βρίσκονται στο σκοτάδι της αμάθειας – οι απάιδευτοι άνθρωποι. Αυτοί δεν μπορούν να ξεπεράσουν το ψέμα, την απάτη που θεωρούν ως πραγματικότητα.

3. Δεσμά («έν δεσμοῖς») = αισθήσεις. Οι άνθρωποι υπακούουν τυφλά σε αυτές και θεωρούν αναμφισβήτητη κάθε πληροφορία που προσλαμβάνουν μέσω αυτών.

4. ακινησία δεσμών = μακροχρόνιος εγκλεισμός, παγίδευση στην απαιδευσία, παγιωμένη συνήθεια ή παραμονή στην άγνοια.

B.2.

Ομοιότητες: οι άνθρωποι είναι εγκλωβισμένοι και βυθισμένοι στην ψευδή πραγματικότητα // άρνηση της πραγματικότητας

Διαφορές:

Πλάτωνας	Όργουελ
Οι αισθήσεις οδηγούν σε πλάνη «<i>Ἰδὲ γὰρ ἀνθρώπους ... ἀδυνάτους περιάγειν</i>»	Από τις αισθήσεις πηγάζει η αλήθεια
Οι δεσμώτες είναι απόλυτα συμβιβασμένοι, χωρίς συνείδηση της πραγματικότητας «<i>τοὺς γὰρ τοιούτους πρῶτον ... σπηλαίου προσπιπτούσας;</i>»	Ο ήρωας προσπαθεί να απεγκλωβιστεί, έχοντας συνειδητοποιήσει την πραγματικότητα «Ο υλικός κόσμος υπάρχει, ... το κέντρο της γης.»

B.3.

1. οισοφάγος
2. φόρος
3. φορέματα
4. φέρσιμο
5. φερέφωνο

B.4.

1. ΛΑΘΟΣ
2. ΛΑΘΟΣ
3. ΣΩΣΤΟ
4. ΣΩΣΤΟ
5. ΛΑΘΟΣ

Γ1.

(Έλεγε ότι) συχνά κοίταζε τον εαυτό της και εξέταζε αν κάποιος άλλος παρατηρούσε. Μόλις έφθασαν πιο κοντά στον Ηρακλή, αυτή που αναφέρθηκε πιο πριν προχωρούσε με τον ίδιο τρόπο (ρυθμό), ενώ η άλλη επειδή ήθελε να φθάσει πρώτη, έτρεξε στον Ηρακλή και του είπε. Σε βλέπω, Ηρακλή, να απορείς

ποιο δρόμο να πάρεις στη ζωή σου. Αν, λοιπόν, με διαλέξεις και με κάνεις φίλη, θα σε οδηγήσω στον πιο ευχάριστο και εύκολο δρόμο και θα γευτείς όλα τα ευχάριστα, ενώ θα ζήσεις χωρίς να δοκιμάσεις δυσκολίες.

Γ2.

Η Αρετή: ευπρεπής, ελεύθερη, με καθαρότητα, σεμνότητα, σωφροσύνη/μετριοπάθεια, ντυμένη στα λευκά

Η Κακία: χυμώδης, επιτηδευμένη, με υπεροψία, φαίνεται πιο στητή από ό,τι είναι, ντυμένη με διάφανο ένδυμα, για να φαίνεται πιο έντονα η ομορφιά της

Γ3.α.

γυναῖκας: γυναικός

φύσει: φύσεως

σῶμα: σώματος

καθαρότητι: καθαρότητας

Γ3.β.

Φανῆναι: φάνηθι

Μεγάλας: μειζόνων

ιδεῖν: ὀψομένη

ἐπισκοπεῖν: ἐπεσκόπει

ἄξω: ἀγάγωμεν

οὐδενός: οὐδεμιᾶ

Γ4.α.

ιδεῖν: τελικό απαρέμφατο της αναφοράς στο εὐπρεπῇ

τῆς φύσεως: γενική συγκριτική στο ὀρθοτέραν

τῷ Ηρακλεῖ: αντικείμενο του απαρεμφάτου προσδραμεῖν

ἀποροῦντα: κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο αντικείμενο σε του ρήματος ὀρῶ

φίλην: κατηγορούμενο στο αντικείμενο ἐμέ της μετοχής ποιησάμενος

τῶν χαλεπῶν: γενική αντικειμενική στο ἄπειρος

Γ4.β.

εἰ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται: δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση ολικής άγνοιας μονομερής, εκφέρεται με οριστική θεᾶται που δηλώνει το πραγματικό, λειτουργεί ως αντικείμενο στο απαρέμφατο ἐπισκοπεῖν.